

**The comparison of
accounting professionals'
sensitivity to professional
rules in terms of gender: A
study in terms of
disciplinary penalties in
2001-2015**

**Muhasebe meslek
mensuplarının mesleki
kurallara duyarlılığının
cinsiyet yönünden
karşılaştırılması: 2001-2015
disiplin cezaları yönünden
bir inceleme¹**

Alpaslan Yaşar²

Abstract

The aim of this study is to examine the sensitivity of men and women professional accountants to comply with professional rules in terms of disciplinary penalties in Turkey. For this purpose, disciplinary penalties imposed in the form of 'Retention of Professional Activity Temporarily', 'Removing the Chartered Title' and 'Dismissal from Profession' towards professional accountants were compared in terms of gender using descriptive analysis method during the 2001-2015. The results show that 1367 of the total 1508 disciplinary penalties is given in the form of Retention of Professional Activity Temporarily, Removing the Chartered Title, and Dismissal from Profession imposed on men and 141 of these penalties applied to the women professional accountants. The findings show that disciplinary penalties received by women professional accountants are quite a few compared to the men colleagues during the 2001-2015. The results of the study showed that the sensitivity of women professional accountants to the professional rules are more than the sensitivity of men professional accountants.

Özet

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki kadın ve erkek muhasebe meslek mensuplarının mesleki kurallara uyum konusundaki duyarlılıklarını disiplin cezaları yönünden incelemektir. Bu amaçla, muhasebe meslek mensuplarına 2001-2015 döneminde uygulanan 'Geçici Olarak Mesleki Faaliyetten Alıkoyma', 'Yeminli Sıfatını Kaldırma' ve 'Meslekten Çıkarma' disiplin cezaları, tanımlayıcı analiz yöntemi kullanılarak cinsiyet yönünden karşılaştırılmıştır. Çalışma sonuçları, Geçici Olarak Mesleki Faaliyetten Alıkoyma, Yeminli Sıfatını Kaldırma ve Meslekten Çıkarma şeklinde verilen toplam 1508 disiplin cezasından 1367'sinin erkek, 141'inin ise kadın muhasebe meslek mensuplarına uygulandığını göstermektedir. Elde edilen bulgular, 2001-2015 döneminde kadın muhasebe meslek mensuplarının almış oldukları disiplin cezalarının erkek meslektaşları ile karşılaştırıldığında oldukça az sayıda olduğunu göstermektedir. Çalışmada elde edilen sonuçlar, kadın muhasebe meslek mensuplarının mesleki kurallara duyarlılığının erkek muhasebe meslek mensuplarından fazla olduğunu göstermiştir.

¹ Bu makale, 21-22 Aralık 2015 tarihlerinde Konya'da gerçekleşen Uluslararası Katılımlı Sosyal Yaşam ve Kadın Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulan ve özeti yayımlanan bildirinin genişletilmiş halidir.

² Asst. Prof., Osmaniye Korkut Ata University, FEAS, Department of Business Administration, alpaslanyasar@osmaniye.edu.tr

Keywords: Woman Accounting Professional; Ethics of Accounting Profession; Disciplinary Penalties.

Anahtar Kelimeler: Kadın Muhasebe Meslek Mensubu; Muhasebe Meslek Etiği; Disiplin Cezaları.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

1. Giriş

Bilindiği üzere, muhasebe bilgilerinin doğru ve güvenilir bir şekilde sunulması, finansal bilgi kullanıcılarının işletmeler ile ilgili doğru kararlarda bulunabilmelerinde oldukça önem arz etmektedir. Bu durumun sağlanmasında ise, bu süreçte önemli görev ve sorumluluklar taşıyan muhasebe meslek mensuplarının mesleki etik ilke ve kurallara uygun hareket etmeleri kilit rol oynamaktadır. Nitekim bu hususun bir gereği olarak, 3568 sayılı meslek kanununun amaç kısmında ‘gerçek durumu ilgililerin ve resmi mercilerin istifadesine tarafsız bir şekilde sunmak ve yüksek mesleki standartları gerçekleştirmek’ ibaresine yer verilmiştir.

Muhasebe meslek etiği; muhasebe meslek mensuplarının muhasebe mesleği kapsamında müşterileri, toplum ve diğer meslek mensupları ile ilişkilerde karşılaşmış oldukları çeşitli durumlar karşısında, mesleki etik ilke ve kurallara uygun olarak kamu yararı doğrultusunda hareket etmek suretiyle gerçek durumun doğru ve güvenilir bir şekilde yansıtılmasını ifade etmektedir. ABD’de ve bazı Avrupa ülkelerinde yaşanan muhasebe skandalları sonrasında, Amerikan Sertifikalı Kamu Muhasebecileri Enstitüsü (AICPA) ve Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC) gibi kuruluşlarca muhasebe mesleğine yönelik etik ilke ve kuralların yayımlanması, Türkiye’de de dikkatleri muhasebe meslek etiğine çekmiştir. Bu kapsamda, Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC), muhasebe meslek mensuplarına yönelik olarak tüm dünyada uygulanacak yüksek kalite etik standartları ve diğer bildirimleri geliştirip yayınlayan Uluslararası Muhasebeciler için Etik Standartları Kurulunu kurmuştur. Bu gelişmeler, 3568 sayılı Kanunun, Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin ve Disiplin Yönetmeliğinin birçok maddesinde farklı şekillerde yer verilen ancak doğrudan ifade edilmeyen muhasebe mesleğinde etik ilke ve kurallar ile ilgili düzenlemelerin Türkiye’de yapılmasını da beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda, muhasebe meslek etiği ile ilgili ilk önemli düzenleme olarak 18.10.2001 tarihinde ‘Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Meslek Ahlak Kuralları ile İlgili Mecburi Meslek Kararı’ yönetmeliğinin yayımlanmasıyla gerçekleşmiştir. Muhasebe meslek etiğine ilişkin ikinci önemli düzenleme, muhasebe meslek mensuplarının mesleki ilişkilerinde uymaları gereken asgari etik ilkeleri belirleyen ve IFAC etik ilkeleri ile uyumlu olan 19.10.2007 tarihli ‘Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik’ ile yapılmıştır. Söz konusu bu yönetmelik gereğince, TÜRMOB bünyesinde Etik Komitesi oluşturulmuştur. Üçüncü olarak, etik eğitimi ve etik davranış gelişimini sağlamaya yönelik olarak 27 Mart 2014 tarihinde ‘Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Eğitimi ve Etik Sözleşme Yapılması Hakkında Tebliğ’ yayımlanmıştır. Ayrıca, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu 26.12.2012 tarihinde ‘Bağımsız Denetim Yönetmeliği ve 21.05.2015 tarihinde ise ‘Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar Hakkında Tebliğ’ yayımlamak suretiyle bağımsız denetim kuruluşları ve bağımsız denetçiler için uyulması gereken mesleki etik ilkeler ile ilgili düzenlemeler yapmıştır. Muhasebe meslek mensuplarının güvenilirliğini artırmak amacıyla mesleki ilişkilerde uyulması gereken etik ilke ve kuralların belirlendiği söz konusu düzenlemelerin, muhasebe meslek mensuplarının etik ilke ve kurallara uygun hareket etmelerini sağlama noktasında etkisinin olup olmadığı ya da ne kadar katkı sağladığı, mesleki etik ilkelere uyum konusunda muhasebe meslek mensupları arasında cinsiyete göre bir farklılık olup olmadığı

incelenmesi gereken hususlardır. Özellikle, kadın olmanın dezavantajlarını muhasebe mesleğinde belirgin olarak yaşayan kadın muhasebe meslek mensuplarının, mesleki etik ilke ve kurallara duyarlılıklarının erkek meslektaşlarına göre farklılık taşıyıp taşımadığının incelenmesi ayrı bir önem taşımaktadır. Bu kapsamda, literatürdeki muhasebe mesleğinde etik kapsamındaki çalışmalar incelendiğinde; genellikle, muhasebe meslek mensuplarının etik algıları, etik duyarlılıkları ve etik ikilemleri gibi hususların anket yöntemi kullanılarak incelendiği görülmektedir. Bu çalışmada; muhasebe meslek mensubunun disiplin cezası almış olmasının etik ilke ve kurallara aykırı bir davranışın göstergesi olduğu kabul edilerek, muhasebe meslek mensuplarının almış oldukları disiplin cezaları yönünden mesleki kurallara uyum konusundaki duyarlılıklarının cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir³. Böylece, bir taraftan kadın ve erkek muhasebe meslek mensupları arasında etik ilke ve kurallara duyarlılık konusunda bir farklılık olup olmadığı incelenirken; diğer taraftan ise, mesleki etik ilke ve kurallara ilişkin düzenlemelerin muhasebe meslek mensuplarının etik davranışları üzerindeki etkisi araştırılmak suretiyle literatüre katkı sağlanması beklenmektedir. Bu amaçla, muhasebe meslek mensuplarının (Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirler) 2001-2015 yılları arasında almış oldukları ve Birlik Disiplin Kurulu tarafından karara bağlanarak Resmi Gazete’de yayımlanan Disiplin Cezaları (Geçici Olarak Mesleki Faaliyetten Alıkoyma, Yeminli Sıfatını Kaldırma ve Meslekten Çıkarma) tanımlayıcı (betimleyici) analiz yöntemi kullanılarak cinsiyet yönünden karşılaştırılmıştır.

Bu çerçevede, ikinci bölümde, konu ile ilgili önceki çalışmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın yöntemi üçüncü bölümde açıklanmıştır. Dördüncü bölümde, çalışmanın bulgularına yer verilmiş ve son bölümde çalışmanın sonuçları ortaya konulmuştur.

2. Literatür Taraması

Etik karar verme ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalarda; cinsiyetin etik karar vermede etkili olduğunu destekleyen çalışmalar bulunduğu gibi, cinsiyet ve etik karar verme arasında ilişki bulunmadığı yönünde bulguların elde edildiği çalışmalar da bulunmaktadır. Etik karar vermede cinsiyetin önemli bir faktör olduğu yönündeki çalışmalarda; genellikle, cinsiyet ile etik karar verme arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunduğu, kadınların erkeklere göre daha yüksek etik duyarlılığa sahip olduğu ve daha az etik dışı davranışlarda buldukları yönünde sonuçlar elde edilmiştir (Barnett vd., 1994; Cohen vd., 1998; Loo, 2003; Beu vd., 2003; Kutanis vd., 2005; Pierce ve Sweeney, 2010). Örneğin, Pierce ve Sweeney (2010:81-84) bir dizi demografik değişkenlerin (örneğin; cinsiyet, işletme büyüklüğü, eğitim düzeyi, tecrübe süresi, yaş ve iş alanı, age and work area) etik niyet, etik yargı, algılanan etik yoğunluk ve algılanan etik kültür üzerindeki etkisini incelemişlerdir. Çalışmada elde edilen bulgular, özellikle cinsiyetin ve işletme büyüklüğünün etik karar verme üzerinde önemli etkisi olduğunu göstermiştir. Diğer taraftan, bazı çalışmalarda, cinsiyetin etik karar verme üzerinde etkisinin olmadığı ya da önemli bir etkisinin bulunmadığı yönünde bulgular elde edilmiştir (Serwinek, 1992; Ford ve Richardson, 1994; Robin ve Babin, 1997; Radtke, 2000; Akbaba ve Erenler, 2011).

Literatürde, muhasebe meslek mensuplarının etik ilke ve kurallara ilişkin yaklaşımlarının cinsiyete göre analiz edildiği çalışmalar genellikle muhasebe öğrencileri üzerinde analiz edilmekle birlikte, muhasebe meslek mensupları nezdinde sınırlı sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. Örneğin,

³ Yasal olan (olmayan) ya da konusu bir suç kapsamına girmeyen (giren) her davranışın etik (etik dışı) olup olmadığı hususu tartışmalı bir konudur. Ancak, ‘Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği’ndeki yer verilen disiplin suçlarının mesleki etik ilke ve kurallarla büyük ölçüde uyumlu olduğu görülmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada, muhasebe meslek mensubunun disiplin cezası alması durumu, mesleki kurallara duyarlılık noktasında olumsuz bir durum ve dolayısıyla da etik ilke ve kurallara aykırı bir davranış olarak değerlendirilmiştir.

Eynon ve diğerleri (2007: 1297-1309); küçük işletmelerde çalışan muhasebe meslek mensupları ile serbest çalışan muhasebe meslek mensuplarının etik karar verme becerilerini ve etik karar vermelerini etkileyen faktörleri incelemişlerdir. Çalışmada, küçük firmalardaki muhasebe meslek mensuplarının etik karar verme becerilerinin serbest çalışan muhasebe meslek mensuplarından daha düşük olduğu ve yaş, cinsiyet ve sosyo-politik düşüncenin küçük firmalardaki muhasebe meslek mensuplarının etik karar vermelerini etkilediği bulguları elde edilmiştir.

Kutlu (2008), Kars ve Erzurum'daki muhasebe meslek mensupları ve çalışanlarının etik-müşteri ikilemi yaşayıp yaşamadıklarının ve yaşıyorlarsa bu durumun temel nedenlerini incelemiştir. Söz konusu çalışmanın cinsiyete ilişkin bulguları arasında; erkek muhasebe meslek mensuplarının kadın muhasebe meslek mensuplarına göre daha fazla etik ikilem yaşadıkları ve erkeklerin yaşadıkları etik ikilemde müşteri kaybetme korkusunun kadınlardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Sakarya ve Kara (2010: 57-72), Türkiye'de muhasebe meslek etiğine yönelik düzenlemelerin meslek mensupları tarafından nasıl algılandığını Balıkesir, Bursa, İstanbul ve İzmir'deki muhasebe meslek mensupları örneğinde araştırmışlardır. Çalışmanın cinsiyete göre yapılan karşılaştırma sonuçları; genel olarak etik algılamada cinsiyete göre bir farklılık olduğunu göstermiştir (Sakarya ve Kara, 2010: 66).

Kutluk ve Ersoy (2011: 425-438), muhasebe meslek üyelerinin etik yargı düzeyi puanlarının demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını Antalya il merkezinde faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler (SMMM) örneğinde inceledikleri araştırmada; muhasebe meslek mensubu kadınların etik yargı düzeyi puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır.

Daştan ve diğerleri (2014: 63-82), Trabzon ilinde faaliyette bulunan muhasebe meslek mensuplarının etik ikilem ve etik karar alma konularında farkındalık düzeylerinin değerlendirdikleri çalışmada; meslek mensuplarının etik ikilem ve etik karar alma konularında farkındalık düzeylerinin cinsiyet açısından farklılık gösterdiği bulgusu elde edilmiştir.

3. Veri ve Metodoloji

Bu çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının almış oldukları disiplin cezaları yönünden mesleki kurallara uyum konusundaki duyarlılıklarının cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığını incelenmiştir. Bu kapsamda, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler (SMMM) ve Yeminli Mali Müşavirlerin (YMM) almış oldukları ve Birlik Disiplin Kurulu tarafından 01.01.2001-31.12.2015 yılları arasında karara bağlanan 'Geçici Olarak Mesleki Faaliyetten Alıkoyma', 'Yeminli Sıfatını Kaldırma' ve 'Meslekten Çıkarma' şeklindeki toplam 1.508 disiplin cezası (1380'i SM-SMMM ve 128'i YMM olmak üzere) betimleyici veri analiz yöntemi kullanılarak cinsiyet yönünden analiz edilmiştir. TÜRMOB faaliyet raporları ve disiplin kurulu kararlarının (Resmî Gazete'de yayımlanan) kullanılması suretiyle yapılan analizde, aşağıdaki gibi bir yöntem izlenmiştir:

- SMMM ve YMM sayıları yıllar itibarıyla tespit edilmiştir.

- SMMM ve YMM'lerin almış oldukları ve Birlik Disiplin Kurulu tarafından karara bağlanan uyarma ve kınama hariç disiplin cezaları (Geçici Olarak Mesleki Faaliyetten Alıkoyma, Yeminli Sıfatını Kaldırma ve Meslekten Çıkarma) yıllar itibarıyla belirlenmiştir.

- SM (Serbest Muhasebeci), SMMM ve YMM'lerin almış oldukları Geçici Olarak Mesleki Faaliyetten Alıkoyma, Yeminli Sıfatını Kaldırma ve Meslekten Çıkarma disiplin cezaları cinsiyete göre karşılaştırılmıştır.

- Muhasebe meslek mensuplarının uymaları gereken etik ilke ve kurallarla ilgili iki önemli düzenlemenin yapıldığı 2001 ve 2007 yıllarında kadın ve erkek muhasebe meslek mensuplarının

almış oldukları disiplin cezaları yönünden farklılaşma olup olmadığı incelenerek, mesleki kurallara duyarlılıklar cinsiyet yönünden incelenmiştir.

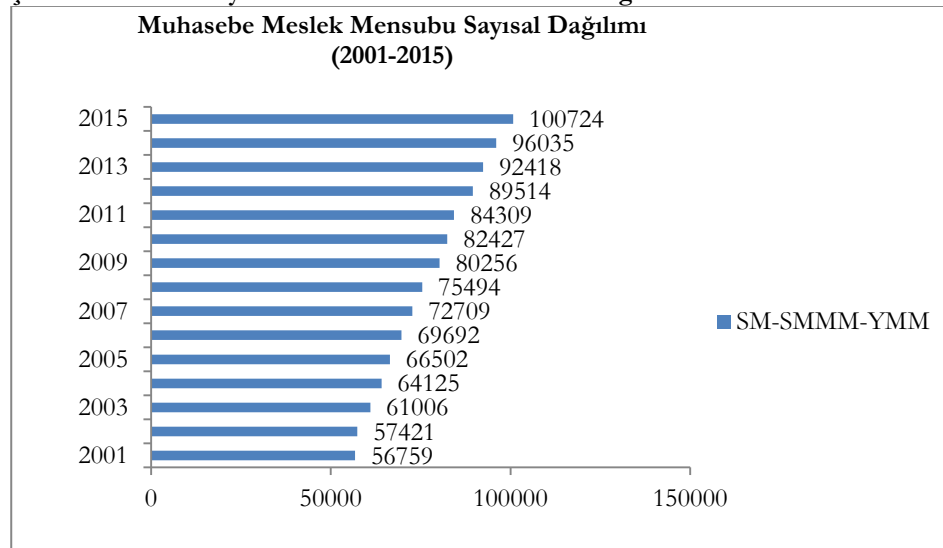
4. Araştırma Bulguları ve Değerlendirme

Kadın ve erkek muhasebe meslek mensuplarının (SM-SMMM-Yeminli Mali Müşavir) muhasebe meslek kurallarına uyum konusundaki duyarlılıklarının disiplin cezaları yönünden tanımlayıcı analiz yöntemi kullanılarak incelendiği bu çalışmada, elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

4.1. Muhasebe Meslek Mensubu Sayısal Dağılımı

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğinin (TÜRMOB) verilerine göre; Türkiye’de 31.12.2015 tarihi itibarıyla 100724 muhasebe meslek mensubu bulunmakta olup, SM-SMMM ve YMM’lerin yıllar itibarıyla sayısal dağılımı Şekil 1’de sunulmuştur.⁴ Buna göre; muhasebe meslek mensubu sayısı 2015 sonu itibarıyla 2001 yılına göre %77,5 artmıştır. 2001-2005 döneminde muhasebe meslek mensubu sayısındaki artış %17,2; 2006-2010 beş yıllık döneminde %23,9 iken; 2011-2015 döneminde %22,2’lik bir artış gerçekleşmiştir.

Şekil 1. Yıllar İtibarıyla Muhasebe Meslek Mensubu Dağılımı

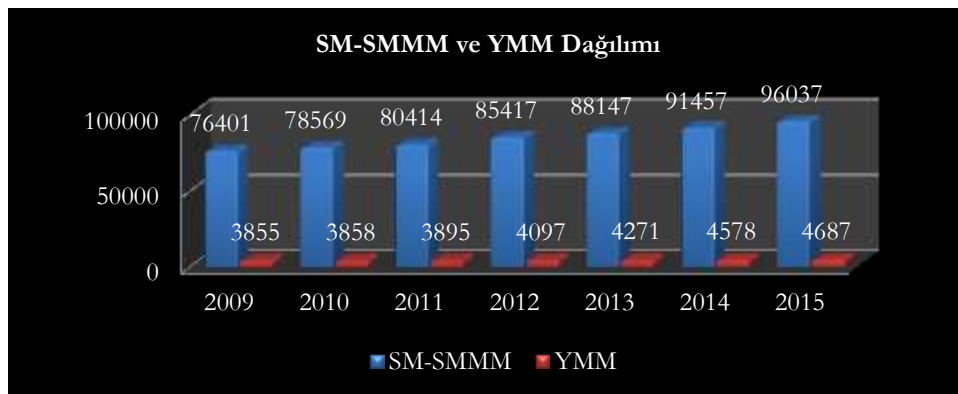

Kaynak: TÜRMOB 2015 Üye İstatistikleri

Şekil 1’de sayısal dağılımı verilen muhasebe meslek mensuplarının 2009-2015 yılları arasındaki ünvana göre (SM-SMMM ve YMM) ayrımı Şekil 2’de sunulmuştur.

⁴ 31.12.2015 itibarıyla 100724 muhasebe meslek mensubunun, 10124’ü SM; 85913’ü SMMM; 4687’si YMM olup, bu çalışmadaki TURMOB verilerine dayalı olarak tarafımızca oluşturulan şekillerde ve yapılan analizlerde serbest ve bağımlı çalışan muhasebe meslek mensupları sayıları bütün olarak dikkate alınmış ve SM-SMMM ayrımı yapılmayarak, SM ve SMMM’ler aynı grupta değerlendirilmiştir.

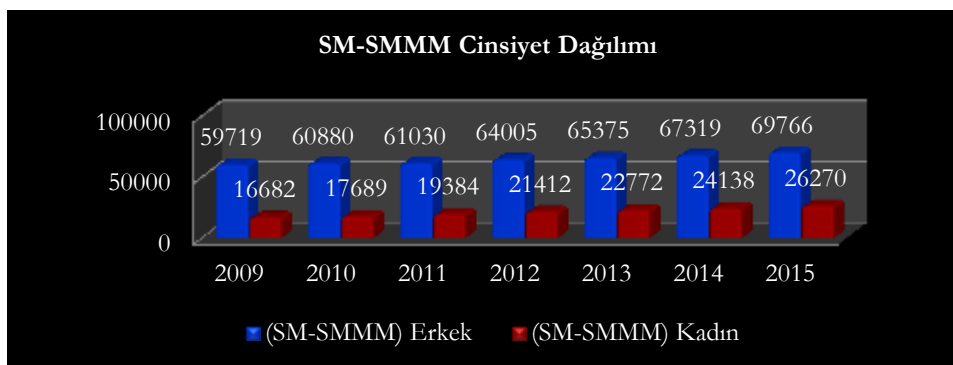
Şekil 2. Ünvana Göre Muhasebe Meslek Mensubu Dağılımı

Şekil 2'deki verilere göre; 2009-2015 yılları arasında, muhasebe meslek mensuplarının yaklaşık %95'inin SM ve SMMM'lerden, %5'inin ise YMM'lerden oluştuğu anlaşılmaktadır.

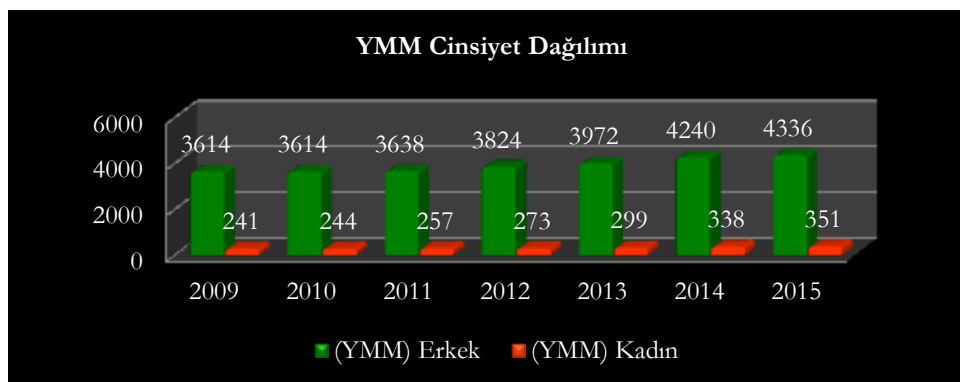
SM-SMMM'lerin 2009-2015 yılları arasındaki cinsiyete göre dağılımı Şekil 3'te, YMM'lerin ise Şekil 4'te sunulmuştur⁵.

Şekil 3. Cinsiyete Göre SM-SMMM Dağılımı

Şekil 3 ve Şekil 4'te görüldüğü üzere; muhasebe mesleğinde ağırlıklı olarak erkeklerin faaliyet gösterdiği, kadınların muhasebe mesleğine yönelmelerinde ise önemli bir artış olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, YMM kadın sayısının, SMMM kadın sayısındaki artışla karşılaştırıldığında oldukça düşük olduğu dikkat çekmektedir.

Şekil 4. Cinsiyete Göre YMM Dağılımı

⁵ SM-SMMM ve YMM'lerin cinsiyete göre sayısal verilerine ulaşamaması nedeniyle, muhasebe meslek mensuplarının 2009 öncesi cinsiyete göre dağılımı verilememiştir.

4.2. Muhasebe Meslek Mensuplarının (SM-SMMM-YMM) Disiplin Cezalarının Cinsiyete Göre Dağılımı

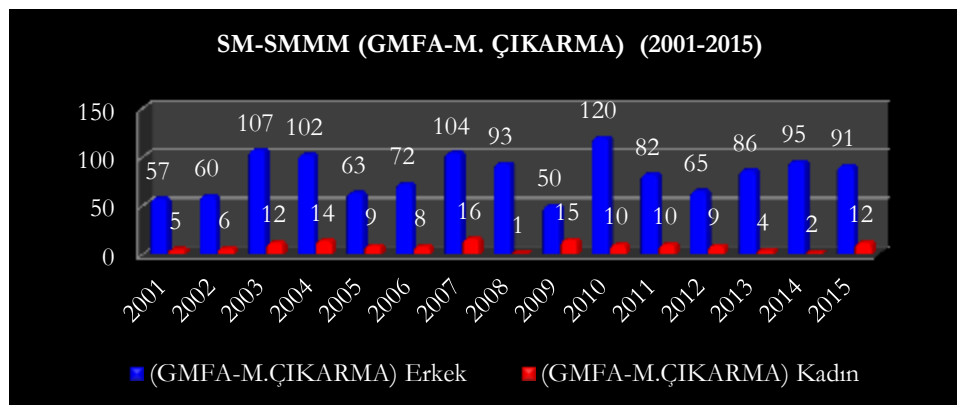
Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliğinde meslek mensuplarına ve aday meslek mensuplarına uygulanacak disiplin cezaları; uyarı, kınama, geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma, yeminli sıfatını kaldırma ve meslekten çıkarma olarak sayılmış ve hangi durumlarda hangi disiplin cezasının verileceği açıklanmıştır. Bu kapsamda, uyarı ve kınama cezaları hariç diğer disiplin cezalarının kamuoyuna ilan zorunluluğunun bulunması nedeniyle, muhasebe meslek mensuplarının (Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirler) 2001-2015 yılları arasında almış oldukları Geçici Olarak Mesleki Faaliyetten Alıkoyma, Yeminli Sıfatını Kaldırma ve Meslekten Çıkarma şeklindeki toplam 1.508 disiplin cezası cinsiyet yönünden karşılaştırılmış olup, elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur⁶.

4.2.1. SM-SMMM Disiplin Cezalarının Cinsiyete Göre Dağılımı

SM ve SMMM'ler 2001-2015 yılları arasında uyarı ve kınama hariç olmak üzere 1380 disiplin cezası almış olup, disiplin cezalarının 1.247'si erkeklere; 133'ü ise kadınlara verilmiş olup, alınan disiplin cezalarının cinsiyet yönünden karşılaştırılması Şekil 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11'de yapılmıştır.

Şekil 5'te SM-SMMM'lerin almış oldukları Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma (GMFA) ve Meslekten Çıkarma (M.Çıkarma) cezalarına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre, kadın SM ve SMMM'lerin almış oldukları GMFA ve Meslekten Çıkarma cezaları bariz bir şekilde erkeklerden daha düşük gerçekleşmiştir. Ayrıca, 18.10.2001 tarihinde yayımlanan 'Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Meslek Ahlak Kuralları ile İlgili Mecburi Meslek Kararı' yönetmeliği ve 19.10.2007 tarihli 'Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik' düzenlemeleri sonrasındaki disiplin cezaları incelendiğinde; söz konusu düzenlemelerin kadın meslek mensupları üzerindeki olumlu etkisinin mesleki kurallara duyarlılık yönünden erkek meslek mensuplarından daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

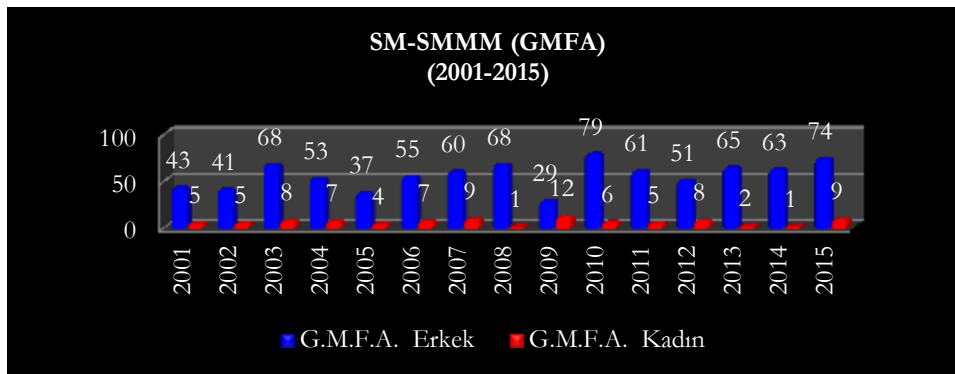
Şekil 5. Cinsiyete Göre GMFA ve M. Çıkarma Disiplin Cezaları

Şekil 6'da SM-SMMM'lerin almış oldukları Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma (GMFA) cezasına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre, kadın SM-SMMM'lerin almış oldukları GMFA cezalarının erkeklerden daha düşük olduğu görülmektedir.

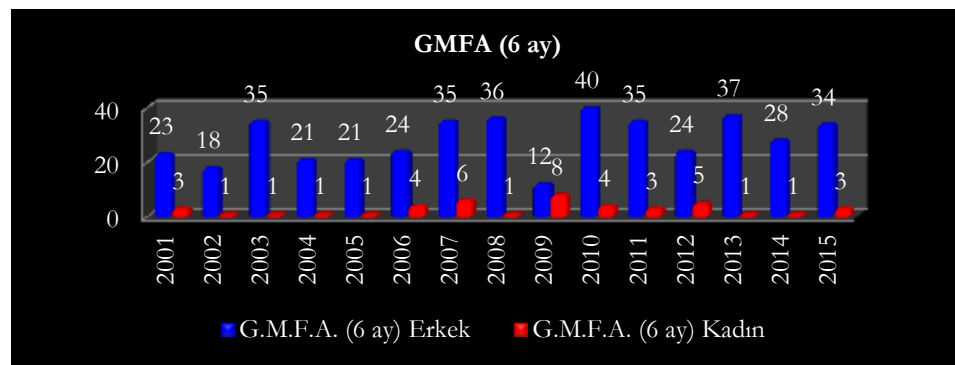
⁶ Bu çalışmada, aday meslek mensuplarının almış olduğu disiplin cezaları analiz dışında tutulmuştur. Ayrıca, disiplin cezalarının sayısının hesaplanmasında; aynı kişinin birden fazla disiplin cezası aldığı durumlarda, Resmi Gazete'de yayımlandığı şekliyle her bir suç ayrı ayrı dikkat alınarak disiplin suçu sayıları tarafımızca belirlenmeye çalışılmıştır.

Şekil 6. Cinsiyete Göre GMFA Disiplin Cezaları

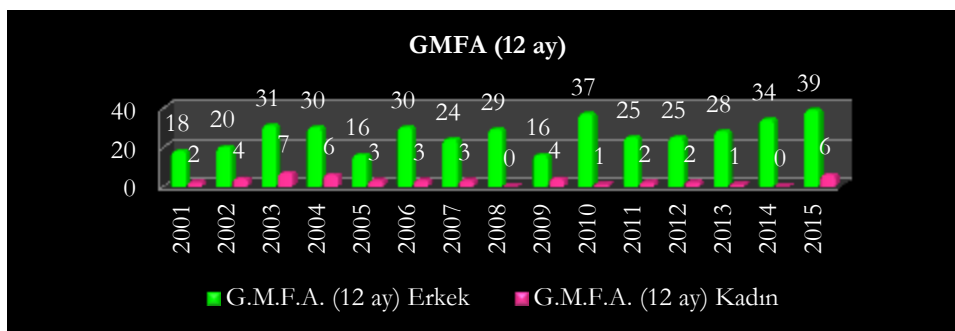
Geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma (GMFA) disiplin cezası 6 aydan az 1 yıldan fazla olmamak üzere verildiğinden, Şekil 6'daki GMFA disiplin cezalarını alan SM-SMMM'lerin ne kadar süreyle mesleki faaliyetten alıkonulduğu cinsiyet yönünden Şekil 7 ve Şekil 8'de gösterilmiştir⁷.

Şekil 7. Cinsiyete Göre 6 ay GMFA Disiplin Cezaları

Şekil 7'ye göre, SM-SMMM'lere 2001-2015 döneminde 466 GMFA (Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma) disiplin cezası 6 ay alıkoyma olarak verilmiş olup, bu cezaların 423'ünü erkekler; 43'ünü ise kadınlar almıştır. Buna göre, kadınların almış oldukları 6 ay GMFA disiplin cezalarının erkeklerle kıyasla oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Şekil 8. Cinsiyete Göre 12 ay GMFA Disiplin Cezaları

⁷ 2001-2015 döneminde SM ve SMMM'lere verilen GMFA cezalarının genellikle, 6 ay (466 GMFA cezası) ve 12 ay (446 GMFA cezası) olarak uygulanması ve diğer alıkoyma cezalarının sınırlı sayıda olması (1 kadın 7 ay GMFA ve 1 kadın 9 ay GMFA) nedeniyle, 7 ay (3 GMFA cezası), 8 ay (5 GMFA cezası), 9 ay (14 GMFA cezası), 10 ay (1 GMFA cezası) ve 11 ay (1 GMFA cezası) olarak verilen disiplin cezaları Şekil 7 ve Şekil 8'de gösterilmemiştir.

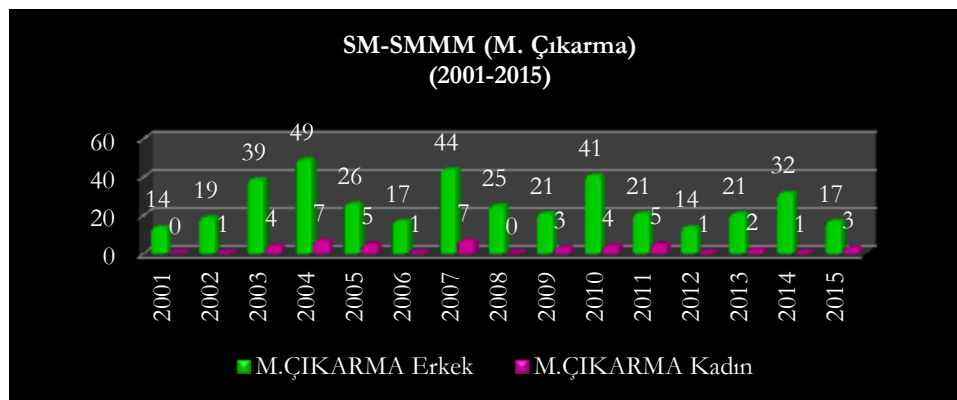

Yaşar, A. (2016). Muhasebe meslek mensuplarının mesleki kurallara duyarlılığının cinsiyet yönünden karşılaştırılması: 2001-2015 disiplin cezaları yönünden bir inceleme. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3413-3428. doi:10.14687/jhs.v13i2.3826

Şekil 8’de görüldüğü üzere, SM-SMMM’lere 2001-2015 döneminde 446 GMFA (Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma) disiplin cezasını 12 ay alıkoyma şeklinde verilmiş olup, bu cezaların 402’si erkeklerle; 44’ü ise kadınlara uygulanmıştır. Buna göre, kadınların almış oldukları 12 ay GMFA disiplin cezaları, 6 ay GMFA cezalarında olduğu gibi erkeklerle kıyasla daha düşük gerçekleşmiştir.

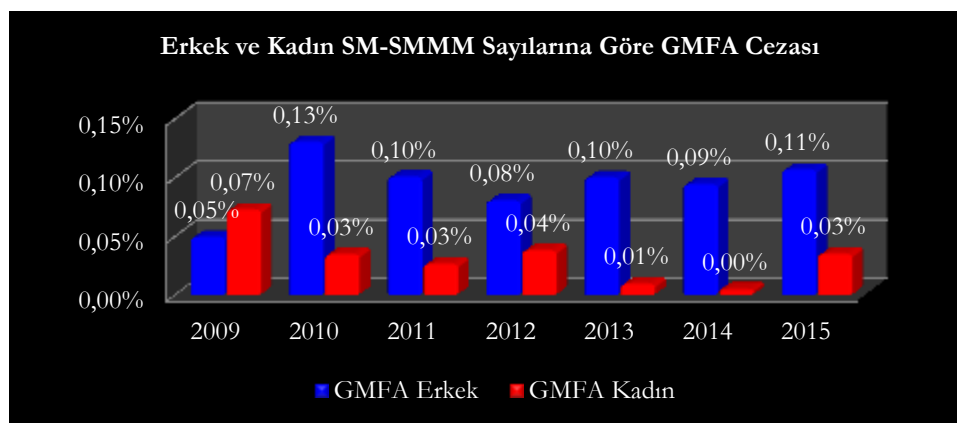
Şekil 9’da SM-SMMM’lerin almış oldukları Meslekten Çıkarma cezasına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre; SM-SMMM’lere 2001-2015 döneminde 444 Meslekten Çıkarma cezası verilmiş ve bu cezaların 400’ü erkeklerle, 44’ü kadınlara uygulanmıştır. Dolayısıyla, kadın SM-SMMM’lerin almış oldukları ‘Meslekten Çıkarma’ cezaları, GMFA cezasında olduğu gibi erkeklerden daha düşük gerçekleşmiştir.

Şekil 9. Cinsiyete Göre Meslekten Çıkarma Disiplin Cezaları

Muhasebe meslek mensubu sayısı ile alınan disiplin cezası arasındaki ilişki bulunabilmektedir⁸. Bu nedenle, SM ve SMMM’lerin 2009-2015 döneminde almış oldukları disiplin cezalarının ilgili yıllardaki erkek ve kadın SM-SMMM sayıları içindeki oranı Şekil 10 ve 11’de verilmiştir⁹. Şekil 10’da görüldüğü üzere, 2009-2015 dönemi için SM-SMMM sayıları içindeki GMFA disiplin cezalarının payı, 2009 yılı hariç, kadın muhasebe meslek mensuplarında erkeklerden daha düşüktür.

Şekil 10. GMFA Disiplin Cezasının SM-SMMM Sayılarına Göre GMFA Cezası

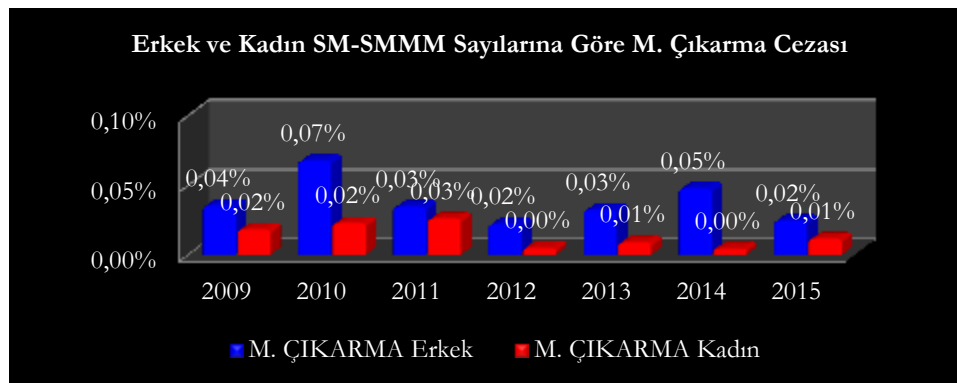

⁸ Banar ve Aslan (2009: 104-108) çalışma sonuçları, SMMM’lerin aldıkları toplam ceza ile SMMM sayısının ilişkili olduğunu göstermiştir.

⁹ SM-SMMM ve YMM sayılarının 2009 öncesinde cinsiyete göre dağılımına ilişkin verilere ulaşılamaması nedeniyle, muhasebe meslek mensuplarının disiplin cezalarının erkek ve kadın meslek mensubu sayıları içindeki oranı sadece 2009-2015 dönemi için şekillerde gösterilebilmiştir.

Şekil 11’de, SM ve SMMM’lerin 2009-2015 döneminde almış oldukları meslekten çıkarma disiplin cezalarının ilgili yıllardaki erkek ve kadın SM-SMMM sayıları içindeki payı gösterilmiştir. Buna göre, 2009-2015 döneminde SM-SMMM sayıları içindeki meslekten çıkarma disiplin cezalarının payı, kadın muhasebe meslek mensuplarında erkeklerden daha düşük gerçekleşmiştir.

Şekil 11. Meslekten Çıkarma Disiplin Cezasının SM-SMMM Sayıları İçindeki Payı

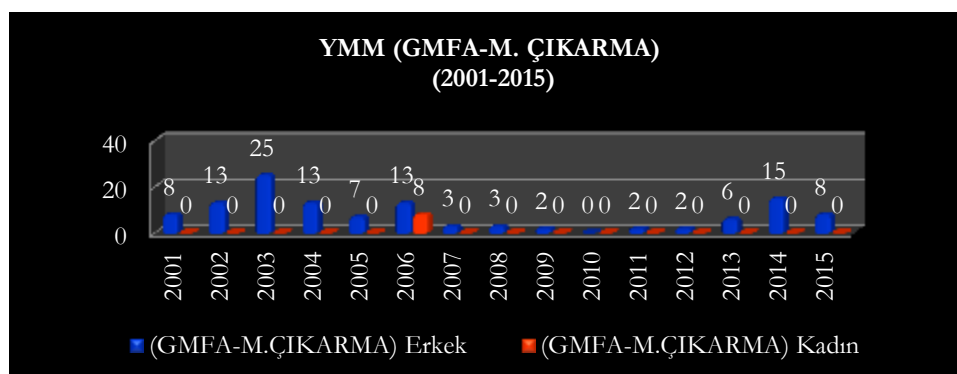
Özetle, SM ve SMMM’lerin almış oldukları GMFA ve Meslekten Çıkarma cezaları cinsiyet yönünden karşılaştırıldığında, kadınların erkek SM ve SMMM’lere göre daha az disiplin cezası aldıkları ve kadın muhasebe meslek mensuplarının mesleki kurallara duyarlılıklarının erkeklerden oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.2. YMM Disiplin Cezalarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Yeminli Mali Müşavirler (YMM) 2001-2015 yılları arasında uyarma ve kınama disiplin cezaları hariç 128 disiplin cezası almış olup, disiplin cezalarının 120’si erkeklerle; 8’i ise kadınlara verilmiş olup, alınan disiplin cezalarının cinsiyet yönünden karşılaştırılması Şekil 12, 13, 14, 15, 16, 17 ve 18’de yapılmıştır.

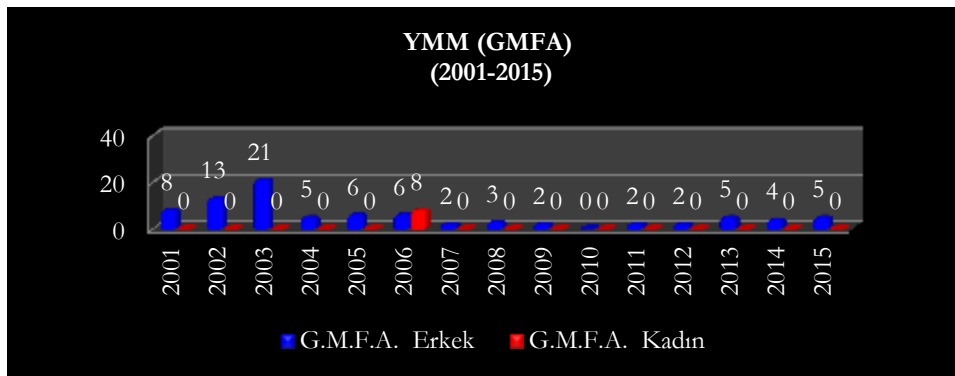
Şekil 12’de YMM’lerin almış oldukları Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma (GMFA) ve Meslekten Çıkarma (M.Çıkarma) cezalarına ilişkin tarafımızca oluşturulan veriler yer almaktadır. Buna göre, kadın YMM’lerin almış oldukları GMFA ve Meslekten Çıkarma cezaları bariz bir şekilde erkek YMM’lerden 2001-2015 arası yıllarının tamamında daha düşük gerçekleşmiştir. Bu durum, kadın YMM’lerin mesleki kurallara uyumunun erkek YMM’lere göre oldukça fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca, Şekil 12’deki veriler, muhasebe meslek mensupları içerisinde kadın YMM’lerin kadın SM-SMMM’lere kıyasla mesleki kurallara daha fazla duyarlı olduklarına işaret etmektedir.

Şekil 12. Cinsiyete Göre GMFA ve M. Çıkarma Disiplin Cezaları

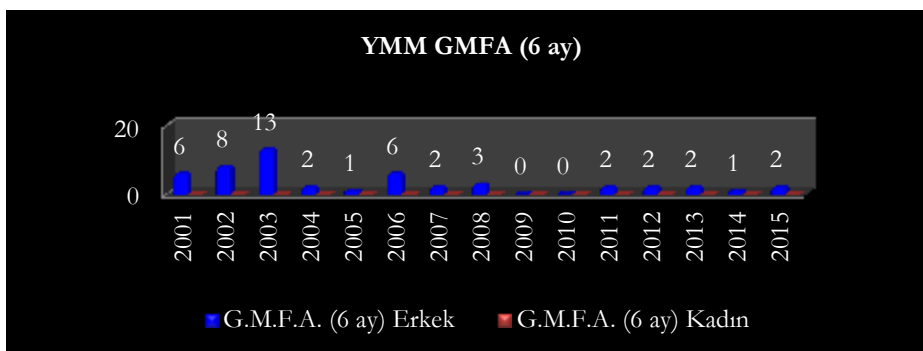
Şekil 13’de YMM’lerin almış oldukları GMFA cezasına ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre, kadın YMM’ler 2006 yılında almış oldukları 8 GMFA disiplin cezası dışında 2001-2015 döneminde GMFA disiplin cezası almamış, erkek YMM’ler ise söz konusu dönemde 84 GMFA disiplin cezası almışlardır. Dolayısıyla, kadın YMM’ler erkeklerden bariz şekilde daha az sayıda GMFA disiplin cezası almışlardır.

Şekil 13. Cinsiyete Göre GMFA Disiplin Cezaları

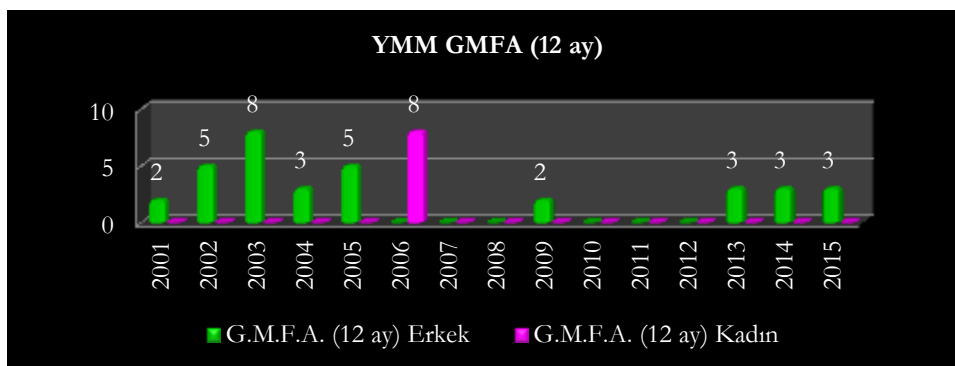
Geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma (GMFA) disiplin cezası alan YMM’lerin mesleki faaliyetten alıkonulma süreleri, cinsiyet yönünden Şekil 14 ve Şekil 15’de gösterilmiştir.

Şekil 14. Cinsiyete Göre 6 ay GMFA Disiplin Cezaları

Şekil 14’e göre, 2001-2015 döneminde YMM’lere 50 GMFA disiplin cezası 6 ay alıkoyma olarak verilmiş olup, bu cezaların tamamı erkek YMM’lere verilmiştir.

Şekil 15. Cinsiyete Göre 12 ay GMFA Disiplin Cezaları

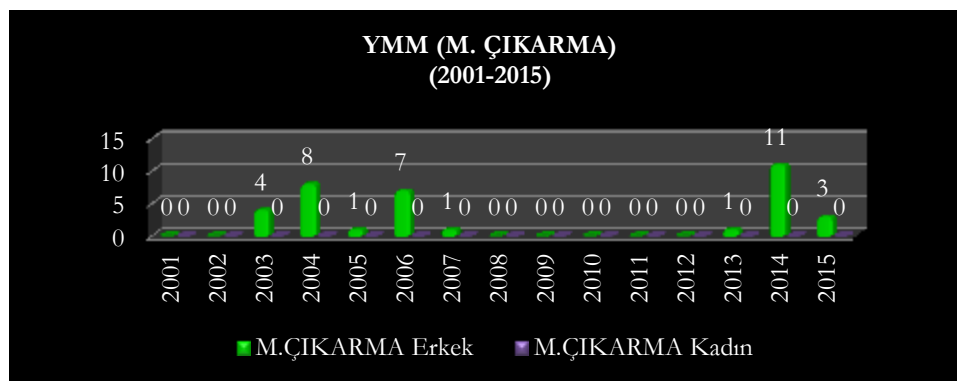

Şekil 15’de görüldüğü üzere, YMM’ler 2001-2015 döneminde 42 GMFA (Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma) disiplin cezasını 12 ay alıkoyma şeklinde almış olup, bu cezaların 34’ü erkeklere; 8’i ise kadınlara uygulanmıştır. Buna göre, kadın YMM’ler, sadece 2006 yılında 12 ay

GMFA disiplin cezaları almışlar ve diğer yılların tamamında erkek YMM'ler 12 ay GMFA disiplin cezası almışlardır.

Şekil 16'da YMM'lerin almış oldukları Meslekten Çıkarma disiplin cezaları gösterilmiştir. Buna göre; YMM'lere 2001-2015 döneminde 36 Meslekten Çıkarma cezası verilmiş ve bu cezaların tamamını erkek YMM'ler almışlardır.

Şekil 16. Cinsiyete Göre Meslekten Çıkarma Disiplin Cezaları

Özetle, YMM'lerin almış oldukları Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma (GMFA) ve Meslekten Çıkarma disiplin cezaları cinsiyet yönünden karşılaştırıldığında; kadın YMM'lerin sadece 2006 yılında 12 ay GMFA cezası olarak 8 disiplin cezası almasının dışında disiplin cezası almadıkları görülmektedir. Dolayısıyla, kadın SM-SMMM'lerde olduğu gibi, kadın YMM'lerin mesleki etik ilke ve kurallara duyarlılığının erkek YMM'lerden oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca, mesleki etik ilke ve kurallarla ilgili iki önemli düzenlemenin yapıldığı 2001 ve 2007 yılları sonrasındaki alınan disiplin cezaları yönünden, kadın YMM'lerin mesleki kurallara ve etik ilkelere duyarlılığının erkek meslektaşlarına göre çok daha fazla olduğu görülmüştür.

5. Sonuç

Türkiye'de kadın muhasebe meslek mensuplarının meslek icrası esnasında karşılaşmış oldukları çeşitli zorluklara rağmen, kadınların muhasebe mesleğine olan rağbetlerinde (özellikle SMMM) son yıllarda önemli artışlar yaşanmıştır. Muhasebe mesleğinde kadın olmanın dezavantajları karşısında, kadın muhasebe meslek mensuplarının mesleki etik ilke ve kurallara uyuma noktasındaki duyarlılıklarının erkek meslektaşlarına göre farklılık gösterip göstermediği ile ilgili olarak Türkiye'de yapılan çalışmalarının sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının mesleki kurallara uyum konusundaki duyarlılıklarının cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu amaçla, önceki çalışmalardan farklı olarak, muhasebe meslek mensuplarının (Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ile Yeminli Mali Müşavirler) 2001-2015 yılları arasında almış oldukları 'Geçici Olarak Mesleki Faaliyetten Alıkoyma', 'Yeminli Sıfatını Kaldırma' ve 'Meslekten Çıkarma' disiplin cezaları tanımlayıcı (betimleyici) analiz yöntemi kullanılarak cinsiyet yönünden karşılaştırılmıştır. Buna göre, SM ve SMMM'lerin 2001-2015 yılları arasında, uyarma ve kınama hariç, 1380 disiplin cezası aldığı ve bu disiplin cezalarının 1.247'sinin erkek SM-SMMM'lere; 133'ünün ise kadın SM-SMMM'lere verildiği anlaşılmaktadır. SM-SMMM'lere 2001-2015 döneminde verilen söz konusu cezaların 936'sı Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma(GMFA); 444'ü Meslekten Çıkarma şeklinde uygulanmıştır. Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma disiplin cezalarının 466'sı 6 ay; 3'ü 7 ay; 5'i 8 ay; 14'ü 9 ay; 1'i 10 ay; 1'i 11 ay ve 446'sı 12 ay alıkoyma olarak verilmiştir. GMFA cezalarının 89'unu kadın, 847'sini erkek SM-SMMM'ler; Meslekten Çıkarma cezalarının ise 44'ünü kadın, 400'ünü erkek SM-SMMM'ler almıştır. Dolayısıyla, kadın SM ve SMMM'lerin 2001-2015 yılları arasında Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma (GMFA) ve Meslekten Çıkarma

disiplin cezaları, erkek meslek mensuplarından daha az sayıda gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, mesleki etik ilke ve kurallarla ilgili iki önemli düzenlemenin yapıldığı 2001 ve 2007 yılları sonrasındaki alınan disiplin cezaları yönünden, kadın SM-SMMM'lerin mesleki kurallara ve etik ilkelere duyarlılığının erkek meslektaşlarından daha fazla olduğu görülmüştür.

YMM'lerin 2001-2015 yılları arasında uyarma ve kınama hariç almış oldukları 128 disiplin cezası incelendiğinde; erkek YMM'lerin 100, kadın YMM'lerin ise 28 disiplin cezası aldıkları görülmüştür. YMM'lere verilen söz konusu cezaların 92'si Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma; 36'sı Meslekten Çıkarma şeklinde uygulanmıştır. GMFA cezalarının 8'ini kadın, 84'ünü erkek YMM'ler; Meslekten Çıkarma cezalarının ise tamamını erkek YMM'ler almıştır. Dolayısıyla, kadın YMM'lerin 2001-2015 yılları arasında Geçici Mesleki Faaliyetten Alıkoyma (GMFA) ve Meslekten Çıkarma disiplin cezaları, kadın SMMM'lerde olduğu gibi, erkek meslek mensuplarından daha az sayıda gerçekleşmiştir. Ayrıca, mesleki etik ilke ve kurallarla ilgili iki önemli düzenlemenin yapıldığı 2001 ve 2007 yılları sonrasındaki alınan disiplin cezaları yönünden, kadın YMM'lerin mesleki kurallara ve etik ilkelere duyarlılığının erkek meslektaşlarından daha fazla olduğu görülmüştür.

Özetle, kadın ve erkek muhasebe meslek mensuplarının (SM-SMMM-YMM) mesleki etik ilke ve kurallara uyum konusundaki duyarlılıklarının disiplin cezaları yönünden incelendiği bu çalışmada elde edilen bulgular, kadın muhasebe meslek mensuplarının mesleki etik ilke kurallara erkek muhasebe meslek mensuplarından daha duyarlı olduklarını göstermiştir. Ayrıca, mesleki etik ilke ve kurallarla ilgili iki önemli düzenlemenin yapıldığı 2001 ve 2007 yılları sonrasındaki alınan disiplin cezaları yönünden, kadın muhasebe meslek mensuplarının mesleki kurallara ve etik ilkelere duyarlılığının erkek meslektaşlarından daha fazla olduğu görülmüştür. Kadınların muhasebe mesleğinde yaşadıkları çeşitli zorluklara rağmen, mesleki kurallara uyum konusundaki duyarlılıklarının yüksek olduğunu gösteren bu çalışmadaki bulgular; kadınların muhasebe mesleğinde bulunmalarının ve meslekte dezavantajlı oldukları hususların düzeltilmesinin muhasebe mesleğine önemli katkılar sağlayacağını göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Kaynakça

- Akbaba, A. ve Erenler, E. (2011), "Etik Karar Verme ve Cinsiyet Farklılıkları Üzerine Bir Araştırma", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Vol:31, s. 447-464.
- Banar, K. ve Aslan, Ü. (2009), "Muhasebe Meslek Mensuplarının Almış Oldukları Disiplin Cezaları Üzerine Bir Araştırma", *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, Sayı:44, s. 91-110.
- Barnett, T., Bass, K. ve Brown, G. (1994), "The Ethical Judgements of College Students Regarding Business Issues", *Journal of Education for Business*, Vol: 69, No:6, s. 333-338.
- Beu, D.S., Buckley, M.R. ve Harvey, M.G. (2003), "Ethical Decision-Making: A Multidimensional Construct", *Business Ethics: A European Review*, Vol: 12, No:1, s. 88-107.
- Cohen, J.R., Pant, L.W., ve Sharp, D.J. (1998), "Are Women Held to a Higher Moral Standard than Men? Gender Bias among University Students", *Teaching Business Ethics*, Vol: 2, No:2, s. 197-209.
- Daştan, A., Bayraktar, Y. ve Bellikli, U. (2015), "Muhasebe Mesleğinde Etik İnkilem ve Etik Karar Alma Konularında Farkındalık Oluşturma: Trabzon İlinde Bir Araştırma", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt:29, Sayı:1, s. 63-82.
- Eynon, G., Hill, N.T. ve Stevens, K.T. (1997), "Factors that Influence the Moral Reasoning Abilities of Accountants: Implications for Universities and Profession", *Journal of Business Ethics*, Vol:16, No:12/ 3, s. 1297-1309.
- Ford, R.C. ve Richardson, W.D. (1994), "Ethical Decision Making: A Review of the Empirical Literature", *Journal of Business Ethics*, Vol:13, No:3, s. 205-221.

Yaşar, A. (2016). Muhasebe meslek mensuplarının mesleki kurallara duyarlılığının cinsiyet yönünden karşılaştırılması: 2001-2015 disiplin cezaları yönünden bir inceleme. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3413-3428. doi:[10.14687/jhs.v13i2.3826](https://doi.org/10.14687/jhs.v13i2.3826)

- Kutanis, R.Ö., Bayraktaroğlu, S. ve Özdemir, Y. (2005), “Etik Davranışların Yöneliminde Cinsiyet Faktörü: Bir Devlet Üniversitesi Örneği”, 2. *Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu*, 18-19 Kasım, Sakarya Üniversitesi İ.İ.B.F., Sakarya
- Kutlu, H.A. (2008), “Muhasebe Meslek Mensupları ve Çalışanlarının Etik İkilimleri: Kars ve Erzurum İllerinde Bir Araştırma”, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt:63, Sayı:2, s. 143-170.
- Kutluk, F.A. ve Ersoy, A. (2011), “Muhasebe Meslek Üyelerinin Etik Yargı Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma”, *Ege Akademik Bakış*, Cilt:11, Sayı: 3, s. 425-438.
- Loo, R. (2003), “Are Women More Ethical than Men? Findings from Three Independent Studies”, *Women in Management Review*, Vol: 18, No: 4, s. 169-181.
- Pierce, B. ve Sweeney, B. (2010), “The Relationship between Demographic Variables and Ethical Decision Making of Trainee Accountants”, *International Journal of Auditing*, Vol:14, No:1, s. 79-99.
- Radtke, R.R. (2000), “The Effects of Gender and Setting on Accountants’ Ethical Sensitive Decisions”, *Journal of Business Ethics*, Vol:24, No:4, s. 299-312.
- Robin, D. ve Babin, L. (1997), “Making Sense of the Research on Gender and Ethics in Business: A Critical Analysis and Extension”, *Business Ethics Quarterly*, Vol:7, No:4, s. 61-90.
- Sakarya, Ş. ve Kara, S. (2010), “Türkiye’de Muhasebe Meslek Etiğine Yönelik Düzenlemeler ve Meslek Mensupları Tarafından Algılanması Üzerine Bir Alan Araştırması”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt:12, Sayı:18, s. 57-72.
- Serwinek, P.J. (1992), “Demographic and Related Differences in Ethical Views among Small Businesses”, *Journal of Business Ethics*, Vol:11, No:7, s. 555-566.
- T.C. Resmi Gazete (31 Ekim 2000. Sayı: 24216). Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2000/10/20001031.htm>.
- T.C. Resmi Gazete (03 Ocak 1990. Sayı: 20391). Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20391.pdf>.
- T.C. Resmi Gazete (13 Haziran 1989. Sayı: 20194). Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu, <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20194.pdf>.
- T.C. Resmi Gazete (18 Ekim 2001. Sayı: 24557). Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Meslek Ahlak Kuralları ile İlgili Mecbusi Meslek Kararı, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/10/20011018.htm>.
- T.C. Resmi Gazete (19 Ekim 2007. Sayı: 26675). Serbest Muhasebeciler, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirlerin Mesleki Faaliyetlerinde Uyacakları Etik İlkeler Hakkında Yönetmelik, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/10/20071019.htm>.
- T.C. Resmi Gazete (21 Mayıs 2015. Sayı: 29362). Bağımsız Denetçiler İçin Etik Kurallar Hakkında Tebliğ Türkiye Denetim Standartları Tebliği No: 44, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/05/20150521.htm>.
- T.C. Resmi Gazete (27 Mart 2014. Sayı: 28954). Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Eğitimi ve Etik Sözleşme Yapılması Hakkında Tebliğ, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/03/20140327.htm>.
- T.C. Resmi Gazete (26 Aralık 2012. Sayı: 28509). Bağımsız Denetim Yönetmeliği, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121226.htm>.
- www.turmob.org.tr/TurmobWeb/FaaliyetRaporu.aspx.
- www.turmob.org.tr/MBS/DisiplinCezalari.aspx.

Extended English Abstract

Ethical behavior of accounting profession plays a key role in the accurate and reliable financial information for financial information users. Especially, financial scandals in USA and European countries questioned morality of accountants. After the financial scandals, in order to improve the reliability of the accounting professionals, some regulations on ethical principles and rules have been made among countries. In this context, International Federation of Accountants (IFAC) Board established the Ethics Standard Board for Accountants to develop high quality ethical standards for professional accountants for use around the world. Therefore, it is important to investigate whether the ethical principles and rules provide ethical behavior of accounting professionals. In particular, the study examines whether there is an difference according to the sensitivity of the professional code of ethics and rules between men and women who have significant disadvantages in the accounting profession in Turkey.

In the literature, some studies investigating the relationship between ethical decision-making and gender find that there is an significant relationship between ethical decision making and gender (e.g. Barnett et al., 1994; Cohen et al., 1998; Loo, 2003; Beu et al., 2003; Kutanis et al., 2005; Pierce ve Sweeney, 2010). For example, Pierce and Sweeney (2010) examined the impact of some demographic variables (gender, firm size, degree type, level of education, length of experience, age and work area) on ethical intentions, ethical judgement, perceived ethical intensity and perceived ethical culture. The overall findings of the study showed that demographic variables (most notably gender and firm size) have an important influence on ethical decision making. These studies provide evidence that women professional accountants have higher ethical sensitivity and less unethical behavior than men counterparts. In addition, some other studies find no evidence for the effect of gender on the ethical decision-making (e.g., Serwinek, 1992; Ford and Richardson, 1994; Robin and Babin, 1997; Radtke, 2000; Akbaba and Erenler, 2011). In the literature, the relationship between gender and ethical decision making are analyzed generally on accounting students samples. However, there is an limited number of studies that investigate the relationship on accounting professionals. Therefore, this study contributes to the literature by identifying the relationship between the gender and received disciplinary penalties in accounting profession.

In this study, disciplinary punishments have taken by professional accountants was considered to be an indication of a violation of the ethical principles and rules. In this context, this study aims to identify the sensitivity of men and women professional accountants to comply with professional rules in terms of disciplinary penalties. For this purpose, 1508 disciplinary penalties (Retention of Professional Activity Temporarily, Removing the Chartered Title and Dismissal from Profession) towards professional accountants from 2001 to 2015, were compared in terms of gender by using descriptive analysis method in Turkey. In addition, the disciplinary penalties of men and women professional accountants after the two important regulations on ethical principles and rules was made in the years of 2001 and 2007 examined to compare the sensitivity of men and women to the professional rules and principles in the accounting profession.

Total 1508 disciplinary penalties is given towards to the professional accountants in the form of Retention of Professional Activity Temporarily, Removing the Chartered Title, and Dismissal from Profession during the 2001-2015 in Turkey. Total 1367 of these penalties are given to the men professional accountants, 141 of these penalties applied to the women accounting professionals. Total 516 of the disciplinary penalties is given as retention of professional activity for 6 months and 488 of disciplinary penalties is given as retention of professional activity for 12 months. 473 of the total 516 disciplinary penalties received by men and 43 of the penalties received by women. In addition, 436 of the total 488 disciplinary penalties of retention of professional

Yaşar, A. (2016). Muhasebe meslek mensuplarının mesleki kurallara duyarlılığının cinsiyet yönünden karşılaştırılması: 2001-2015 disiplin cezaları yönünden bir inceleme. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3413-3428. doi:[10.14687/jhs.v13i2.3826](https://doi.org/10.14687/jhs.v13i2.3826)

activity for 12 months imposed to the men and 52 of these penalties imposed to the women. Additionally, 480 of the disciplinary penalties is given as Dismissal from Profession and 436 of these penalties imposed for men and 44 of these for women.

The results show that disciplinary penalties received by women professional accountants are quite a few compared to the men colleagues during the 2001-2105. Additionally, disciplinary penalties received by women accountants decreased after the 2001 and 2007 that was the two important regulations related to ethical principles and rules, compared to men counterparts. Thus, the result show that the sensitivity to the professional rules of women professional accountants who faced with various difficulties in accounting profession, are more than the sensitivity of men counterparts. This result indicate that the presence of women accountants are necessary in the accounting profession and the issues that they face because of being women need to solve.